

Učiteljski tovariš

stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani
 Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/I. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letna 60 Din. za tuzemstvo 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list v članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davke posebe. Pošt. čk. rač. 11.753. Telefon 3113

Potreba zvišanja učiteljskih plač

V nedeljo so se zbrali predsedniki vseh sreskih učiteljskih društev k skupnemu zborovanju z upravnim in nadzornim odborom. Na tem sestanku je bilo govora o vseh perečih vprašanjih, ki zadevajo šolo in učiteljstvo. Še prav posebno pa je bil poudarjen naš težki gmotni položaj, ki postaja prav v zadnjem času od dne do dne bolj pereč. Predstavniki vsega učiteljstva iz dravske banovine so izražali težnje in težave našega stanu, a še posebno glasen in poudarjen je bil klic — naš gmotni položaj je od dne do dne slabši.

Draginja narašča! Ne samo v mestih, marveč tudi podeželje občuti visoki porast cen prav vsem življenjskim potrebščinam. Težko bi bilo ugotoviti, kje je draginja večja. Od dne do dne naraščajo cene živilom, obleki, obuvalu, a naše plače so že zdavnaj padle pod eksistenčni minimum. Nič več si ne more državno uradništvo privoščiti knjig, revij in časopisov, ker vse to postaja luksus prav zaradi dejstva, da plače ne zadoščajo niti za najnujnejše življenjske potrebščine, da je od njih celo nemogoče odplačevati zapadle obroke za obleko in za dolgove.

Dolgovi državnega uradništva niso malenkostni! Lansko leto je razposlala banovinska sekcija JUU posebno vprašalne pole o zadolžitvah na vse svoje članstvo. Ugotoviti moramo, da je mnogim neprijetno naglašati svoje dolgove, sramujejo se jih in dasi niso zapadli vanje po lastni krivdi zaradi pijančevanja, razsipnosti, prevelike darežljivosti ali sličnih slabosti, vendar jih nečesto priznati. Prav to dejstvo je bilo vzrok, da nismo mogli ugotoviti prav točne višine učiteljskih dolgov v dravski banovini, vendar nam dobljeni podatki služijo za povsem sigurno sklepanje na ostale. — Lansko leto smo torej dobili sledeče podatke:

Od 34 društev je odgovorilo komaj polovica članstva 24 društev. Ker je članstvo sicer zelo vestno v podpiranju svojega vodstva, ko gre za kake nujno potrebne podatke, je v tem primeru povsem jasno, da se je organizacija dotaknila zelo delikatnega vprašanja. Naj je kakor koli, — dobili smo le nekaj podatkov, ki nam kažejo, da znaša dolg učiteljstva denarnim zavodom 2 milijona dinarjev, privatnikom 3 in pol milijona dinarjev, a na hipotekah 1 in pol milijona dinarjev. Vse to znese 7 milijonov dinarjev, a poleg tega jamči učiteljstvo še za vsoto 2 in pol milijona dinarjev. Ako bi torej računali vse učiteljstvo v dravski banovini (nad 4000), a podatke o dolgovih je poslalo komaj kakih 1800 članov, tedaj smemo povsem lahko sklepati, da znašajo dolgovi vsega slovenskega učiteljstva nič več in nič manj nego 15 milijonov dinarjev, ali približno 3600 dinarjev na vsakega učitelja. To je ogromna vsota, ki da misliti. Toda učiteljstvo in ostalo državno uradništvo po drugih banovinah ni nič na boljšem. Imamo poročila o ogromnih prepovedih na plače učiteljstva po posameznih banovinah. Toda to nam ne more biti v tolažbo — ravno nasprotno — potrjuje našo ugotovitev, da je zvišanje uradniških plač nujno potrebno.

Če ugotovimo, da so navedeni podatki o dolgovih stari že nad eno leto, pridemo do zaključka, da se je moral prav v zadnjem času še marsikdo zadolžiti, ki doslej se ni imel nikakega dolga. Razmere so pač take, da se tudi najskromnejši in najvarčnejši učitelj ne more več upirati naraščajoči draginji, kaj šele oni, ki ima v družini bolezen...

Spomenica, ki jo je sprejel v nedeljo predsedniški zbor, je pravi odraz razpoloženja učiteljstva in državnega uradništva sploh. S posebnim poudarkom je naglašeno v početku »da smo bili državni uslužbenci od zedinjenja pa vse do danes samo dvakrat kolikor toliko primerno nagrajeni«, toda kratki sta bili ti dve dobi, a ostale dobe so bile daljše. In danes, ko občutimo vsi, da nas naraščajoča draginja naravnost že duši, dvigamo ponovno svoj glas — svojo prošnjo — na odločujoče činitelje, da upoštevajo težko stališče, v katerem se nahajajo prav vsi državni uslužbenci, ter nam povišajo prejemke.

Težko je poštenjaku, delati dolgove, še težje te dolgove priznati. Težko je biti siromak, še težje priznati siromaštvo, ako kdo zapade vanj brez lastne krivde. Tudi učiteljstvo ima svoj ponos, dobro se zaveda koga in kaj ono predstavlja po našem podežlju, in prav iz tega razloga mu je težko, ko mora ponovno dvigati svoj glas in kazati na svojo skromno plačo, ki ni z visokim porastom cen v nikakem pravem razmerju, ki je daleko premajhna, da bi mogla kriti vse potrebe inteligenta, še posebej kulturne potrebe učitelja, ki mora vendarle korakati z duhom časa v bodočnost, da more pravilno opravljati svoje poslanstvo med narodom.

Skupna seja predsednikov sreskih učiteljskih društev z upravnim in nadzornim odborom sekcije

V nedeljo 30. maja t. l. ob 10. uri dopoldne je bila v Ljubljani skupna seja predsednikov sreskih učiteljskih društev z upravnim in nadzornim odborom.

Sejo je otvoril predsednik JUU in predsednik sekcije tov. Ivan Dimnik. Sledilo je poročilo sekcijskega tajnika tov. Kumlja Metoda o aktualnih vprašanjih, ki zadevajo stan, šolo in organizacijo. Predložil je seji spomenico glede zvišanja prejemkov, ki je bila soglasno sprejeta in se glasi:

Spomenica

sprejeta na skupnem zborovanju predsednikov sreskih učiteljskih društev s člani upravnega in nadzornega odbora sekcije JUU za dravsko-banovino dne 30. maja 1937.

Državni uslužbenci smo bili od zedinjenja pa vse do danes samo dvakrat kolikor toliko primerno nagrajeni: prvič 1. 12. 1920. z uredbo o draginskih dokladah št. 130.000 z dne 29. septembra 1920. (Službene Novine št. 221/1920.) in drugič 1. 1. 1931. z uradniškim zakonom z dne 1. aprila 1931. (Služb. Novine št. 73/150-1931.). Žal sta bili tudi ti edini svetli periodi prav kratki: prvo je kmalu zasenčila hitro naraščajoča draginja poyojnih let, druga je trajala samo 6 mesecev, od 1. IV. do 30. IX. 1931., ko so se doklade zopet znižale. Na ta način smo bili državni uslužbenci od skoro 19 let samo leto dni materialno saturirani, medtem ko so bila ostalih 18 let za nas leta pomanjkanja in odpovedi.

Posebno usodna je bila za nas zadnja uredba o znižanju draginskih doklad z dne 19. septembra 1935. (Služb. Novine št. 217/I II/520-1935), ki je posebno pritisnila materialno najšibkejšo nižje uslužbenec in družine. Medtem ko druge države tekmujejo v nagradah za otroke, ki predstavljajo naraščajočo moč države, se je začelo pri nas varčevati pri materah in otrocih. Danes, ko smo se morali državni uslužbenci pod pritiskom razmer odpovedati vsakemu kulturnemu in družabnemu življenju, ki nam ga kot inteligentom narekuje naša duševna potreba in naša narodna zavest, ne iščemo v draginskih dokladah posameznih skupin nikakih reprezentacijskih dodatkov, ki naj bi služili za stanu primerno življenje na zunaj, ampak samo še sredstva za golo preživljanje nas, naših žena in naših otrok. Da še ne kažemo svetu vsega našega siromaštva in da še skušamo varovati neki navidezni dekorum, je pripisovali samo enemu sredstvu, ki se ga oklepamo: dolgovi! Državni uslužbenci smo zadolženi na neverjetne vsote! Zadolževati se moramo za obleko, za šolanje otrok, za boleznin in smrt! Ker pa moramo te dolgove odplačevati, nam ostane po odbitkih za davke, pokojninski fond, za prepovedi na plačo in po odplačilih obrokov na dolg tako malo čistih prejemkov, da se moramo zadolževati za hrano in stanovanje. Tako se plaz, ki se ruši na nas zaradi naglega skoka cen življenjskim potrebščinam od dneva do dneva večja, a mi smo brez moči in se samo s strahom sprašujemo, kakšne bodo posledice.

Po teh ugotovitvah vidimo samo eno rešitev: da nam država poveča prejemke, da bomo mogli živeti mi in naši otroci,

zato prosimo,

da se državni uslužbenci rešijo iz neizdržljivega položaja, v katerega so zašli brez lastne krivde, tako da se brez odlašanja uvedlavi stara uredba o draginskih dokladah od 12. marca 1932., št. 10.990/I z dodatkom določb iz čl. 5 uredbe od 19. septembra 1935., ki se tiče zvišanja osebne doklade staroupokojenecem.

Nadalje je prečital resolucijo glede uvedbe delnega celibata za učiteljice, ki je bila soglasno sprejeta.

Resolucija

Finančni zakon za leto 1937./38. je prinesel v svojem § 33. novo določbo, s katero se uvaja delen celibat za učiteljice.

Po proučitvi gornje zakonske določbe ugotavlja predsedniški zbor JUU sekcije za dravsko banovino na seji dne 30. maja 1937. v Ljubljani naslednje:

Ta določba pomenja novo izgubo pravic, ki so doletele v zadnjih letih učiteljice kot

Nujno nam je potrebna telesna hrana, a tudi duševni hrani se ne moremo in ne smemo povsem odreči.

Naši dolgovi naraščajo — ker naraščajo cene prav vsem potrebščinam! Zboljšanje našega gmotnega položaja je torej nujno potrebno.

državne nameščenke in državljanke. Jemlje jim pravico proste izbire življenjskega tovariša in jih utesnuje s tem v ustavno zajamčenih pravicah in v enakopravnosti, ki jim jo je na osnovi ustave priznaval doslej v celoti tudi uradniški zakon. Poleg tega navajamo še sledeče negativne strani, ki bi se pokazale pri izvajanju zakonske določbe o celibatu učiteljic:

V narodni skupščini se je utemeljevala uzakonitev celibata z velikim številom brezposelnih učiteljev, ki bi prišli s prestankom službe v zakon vstopivših učiteljic lahko do zaposlitve.

Po uradnih podatkih pa je danes samo v dravski banovini nad 250 razredov in šol brez učitelja, poleg tega pa bi bilo potreba večje število obstoječih šol razširiti in prenapolnjen razrede razdeliti. V drugih banovinah je v tem pogledu stanje še slabše. Dokler se nahaja naša narodna šola v takem položaju, je nemogoče govoriti o nadprodukciji učiteljskega naraščaja, nasprotno je učiteljstva še vedno premalo.

Vseh poročenih učiteljic je v dravski banovini 850, od teh z učitelji narodnih šol in z upokojenimi učitelji okrog 400. — Ostalih 450 učiteljic odpade na vsi 35 letno službeno dobo, torej povprečno na eno službeno leto 13. To neznatno število jasno kaže kako malo uspešno sredstvo za pobijanje brezposelnosti je uredba celibata za učiteljice.

Po uzakonjeni določbi dobijo odpuščene učiteljice odpravno in višini enoletne plače in položajne doklade, če imajo nad 10 oziroma nad 5 let službe. Odpravna se izplačuje iz istih proračunskih kreditov, iz katerih se plačujejo plače in položajne doklade. Proračunska mesta poročenih učiteljic torej tako dolgo ne bodo prosta, dokler ne mine od dneva njihove odpustitve šest oziroma dvanajst mesecev, za katero dobo prejmejo odpravno. Z ozirom na zakonito določbo, da se morejo izvrševati nove postavitve le na proračunsko prosta mesta, za toliko časa ne bo mogoče postaviti na dejansko izpraznjena mesta nobenega učitelja, za kolikor mesecev je bila iz proračunskega mesta odpuščeni učiteljici izplačana odpravna. V tem času bi bilo zato pomanjkanje učiteljskih oseb še večje in še več bi bilo razredov brez učiteljev. Izvajanje te določbe bi pomenilo zato zgolj škodo za izobrazbo naroda.

Četudi stojimo na stališču, da je treba čimprej zopet uzakoniti načelo: »Za enako delo enako plačilo« in bomo, kakor doslej, tudi poslej stremili za tem, da se priznajo poročenim državnim uslužbenkam prav isti prejemki, kakor neporočenim, vendar ugotavljamo, da bi pomenilo izvajanje zakona o celibatu tudi v gmotnem oziru obremenitev za državo in banovino. Poročene učiteljice ne prejema niti osebne doklade niti stanarine in kuriva. Namesto njih došli učitelji pa bi vse to prejeli. Ker dokazujejo po vsej državi razredi in šole brez učiteljev, da prišlo do uzakonitve celibata za učiteljice zaradi nadprodukcije učiteljstva, marveč zgolj in samo zaradi finančnih razlogov, sledi iz gornjega jasno, da bi bilo tudi v tem oziru nemogoče doseči namen, iz katerega je prišlo do omenjene zakonske določbe. Če država danes ne more ob manjših prejemkih poročenih učiteljic zasesti vrzeli na šolah, bo mogla ob večjih prejemkih neporočenih to tem manj.

Gornje navedbe jasno kažejo neučinkovitost zakonske določbe o celibatu za učiteljice. Ta določba ne bo mogla v ničemer pripjevati k zmanjšanju brezposelnosti med učiteljskim naraščajem, pač pa je ustvarila že danes med učiteljicami občutek velikega prikrajšanja na ustavno zagotovljenih pravicah, kar bi ob daljšem trajanju imelo lahko samo neugodne posledice za delo učiteljskega sploh na narodnem izobraževanju. Zato

Položaj šolskih upraviteljev

Vprav zadnji čas se je začelo reševati vprašanje reforme zakona o ljudskih šolah iz leta 1929. Potreba je zares velika, saj se to poudarja celo na najvišjem mestu naše prosvete. Znana je pot sedanjega zakona. Ta je namreč nekaj izvleček iz raznih načrtov in učiteljstvo ni moglo biti povsem zadovoljno. Tolažilo se je z obetanim pravilnikom, ki pa do sedaj še ni zagledal belega dne. Upajmo, da ne nastopi pri bodočem zakonu ista metoda.

Ko nas že nastanek zakona iz leta 1929. marsičesa uči, bi bilo potrebno, da ne cepimo svojih sil in prizadevanj po zboljšanju

VSEBINA:

Potreba zvišanja učiteljskih plač.
 Skupna seja predsednikov sreskih učiteljskih društev z upravnim in nadzornim odborom sekcije.
 Položaj šolskih upraviteljev.
 Izjava nadzornega in fin. odbora JUU.
 Glavni odbor o finančnih vprašanjih JUU.
 Izvoljenje domače vzgoje.
 Odprto pismo.
 Tri deklaracije.
 Tudi nekaj.
 75-letni življenjski jubilej tov. Janka Rudolfa.
 Naši Danili.
 Poskus opazovanja vaškega otroka.
 Splošne vesti. — Kaj vse pišejo. — Učiteljski pravnik. — Mladinska matica. — Učiteljski pevski zbor JUU Emil Adamič. — Šolski radio. — Stan. organizacija JUU.

prosimo,

da se ne pristopi k izvajanju določbe o celibatu, ki naj se ob prvi priliki ukine, bodisi v primeru, da se izpremeni šolski ali uradniški zakon, bodisi z novim finančnim zakonom.

Vodstvo sekcije je dobilo nalogo, da izroči spomenico in resolucijo merodajnim činiteljem. Sledila je debata, ki so se je udeležili tov. Lebar in zadevi učiteljic ročnih del, tov. Mencej pa o celibatu učiteljic. Sklenjena je bila zahteva, naprositi bansko upravo, da izda pojasnilo, kako naj postopajo oni učitelji in učiteljice, ki jim je bila priznana službena doba, prebita na Ciril-Metodovih šolah, z amandmanom fin. zak. za leto 1937./38. Tov. Debeljak je načel vprašanje kontraktualcev. Tov. predsednik Dimnik pojasni, da se je tudi glavni prosvetni svet zavzel zanje in da je dobil on naročilo, naj sestavi predlog za ureditev te zadeve. Kakor je videti, se z vso resnostjo bavijo merodajni krogi z vprašanjem ureditve položaja učiteljev - kontraktualcev.

Blagajniško poročilo in glavne smernice za proračun za bodoče upravno leto je podal tov. Grum. Članarina se ne bo zvišala kljub temu, da se je cena papirju za tisk stanovskih listov podražila. Apeliral je na navzoče predsednike sreskih društev, da poravnajo dolg pri sekciji. Sekcija mora kriti svoje obveznosti, prejema pa od sreskih društev prispevke zelo neredno. Proračun bo v kratkem poslan sreskim društvom v obravnavo.

O seji glavnega odbora v Beogradu, ki se je vršila 26., 27. in 28. aprila je poročal tovariš Roš. Opisal je razmere v organizaciji, finančno stanje, dvakratni sprejem pri gospodu ministru prosvete in temeljna načela glede reorganizacije našega udruženja. Na njegova izvajanja je podal predsednik tov. Dimnik izjavo, da so predlogi glede reorganizacije Udruženja zgolj upravnega značaja. Glede reorganizacije Udruženja bodo sklepala sreska društva na svojih zborovanjih in dala pooblastila delegatom za banovinsko skupščino. Poročilo tov. Roša je bilo z odobravanjem sprejeto.

Na predlog upravnega odbora je bil sprejet sklep, da se bo vršila banovinska skupščina 12. in 13. julija v Ljubljani z običajnim dnevnim redom. Obravnave se bodo samo stanovske zadeve in odpadejo vsa predavanja.

O poslovniku za sreske skupščine naj razpravljajo sreska društva ter pošljejo predloge sekciji. Ravno tako naj pošljejo predloge za izpremembo zakona o narodnih šolah.

Nadalje je prečital tov. tajnik dopis pedagoške centrale radi Roditeljskega lista. Načelno stališče k temu naj zavzame banovinska skupščina. Nudimo pa prostor v »Učiteljskem tovarišu« za reklamo, a sekcija bo prispevala delež 250 din. O »Učiteljskem tovarišu« je poročal dosedanj urednik tov. Vekoslav Mlekuž, ki je navajal težkoče, s katerimi se mora boriti pri uradništvu. Sporočil je, kar je navajal tudi že tajnik tov. Kumelj, da mu je banska uprava prepovedala nadaljnje urejevanje »Učiteljskega tovariša« in da je upravni odbor poveril te posle tov. Ivanu Kocijančiču. — Seje se je udeležilo 32 predsednikov sreskih društev, 8 članov upravnega odbora in 5 članov nadzornega odbora.

Ob 13. uri je zaključil tov. predsednik lepo uspešno sejo.

78., 114., 127. V zvezi s temi členi se je pozneje še z naredbami delo posameznih povečalo.

Ze delo učitelja je zelo obsežno. Malenkost za onega, ki to gleda od daleč. Da so taki ocenjevalci bili in bodo, o tem ni dvoma. Vendar zgodovina šole jih sedaj že šteje med posameznike. Ogronna večina pa priznava važnost in obsežnost učiteljevega dela. Isto delo opravlja, in mora v tem še prednjačiti, upravitelj šole, ki ima pa poleg vsega še posebej navedenih cel niz dolžnosti in jih zakon še niti vsch ni navedel. Tu stoji samo »te« dolžnosti, kar pomeni, da s tem naštevanjem niso bile vse izčrpane. Zanimivo pa je, da manjka naslednji odstavek — pravice upravitelja oziroma odškodnina za to njegovo uradno določeno delo. Taka določila poznajo vsi zakoni drugih držav in tam je določena upraviteljska nagrada. Določba čl. 113. vendar kaže, da je obstajala kaka pravica tudi za upravitelja. Tu je znameniti člen o oprostitvi upravitelja od razrednega dela z več kot 12 oddelki, pozneje 16 oddelki šole. Zakon vendar priznava obsežnost upraviteljskih poslov in jih vzporeja z razrednim delom. Nikjer pa ni določeno, da bi se morali upravitelji razbremeniti v razredu na škodo seveda ostalega učiteljskega šole. Po neki prejšnji odredbi je bilo to izrecno določeno, a postala je neveljavna z izidom zakona leta 1929., ker pač nima zakonite osnove. Tako so bremena prosti praviloma samo oni z nad 16 oddelki, kar je povsem umestno.

Pri sedanjem stanju šolske administracije ima upravitelj s pisarno približno polovico toliko opravka kot z razredom. Seveda se to od enorazrednice navzgor stopnjuje. Bistveno pa ne obstoja tako velika razlika med eno in recimo trirazredno šolo, ali med šolo z deset in ono s 16 oddelki. Za vse to delo pa ne prejema upravitelj nobene materialne odškodnine. Naravnost neznosne so določbe uredbe o vzdrževanju šol po banovini, v kolikor se tičejo položaja upravitelja.

Poglejmo njegov položaj po uredbi sami in izvršilnih predpisih:

1. Upravitelj je v krajevni komisiji režiser. To je njegov četrti naziv in je podrejen ostalim članom, to je učiteljsvu šole.

2. Samo upravitelj je za vsako stvar v poslovanju materialno odgovoren.

3. Upravitelj dobi tudi izredno nadzorstvo po raznih uradnikih, ki so lahko izvenprosvetne stroke.

4. Kot poslovodja krajevnega šolskega odbora pa »ima manj dela«, zato se zmanjša nagrada.

Upravitelj prejema samo svojo nizko učiteljsko plačo za delo v razredu. Kot režiser ne prejema nikake nagrade ali plače. Kako je mogoče odrediti denarne kazni pri učiteljski plači, še prav posebno, ako vrši dotični razredno delo brezhibno?

V bodočem zakonu naj se torej prvenstveno popravi to nevdržno stanje. Upraviteljem naj se sorazmerno s številom oddelkov odredi posebna nagrada, kar je nujno potrebno in pravično. J. S.

težnje so znane vsem: izboljšati hočemo domačo vzgojo širokih ljudskih plasti, koristiti našim ljudem s poštenim, vsej javnosti odprt delom. Zato smemo upravičeno zahtevati, da se naše nabiranje deležev ne istoveti z raznimi sumljivimi ali vsaj nekoristnimi podvigi od drugod.

3. Kaj bo nudil »Roditeljski list«.

Njegov program bo zelo pester. V poljudni obliki krajših člankov bo obravnaval najrazličnejša vprašanja s področja domače vzgoje. Poučil bo starše o telesnem, duševnem in socialnem razvoju otroka, o stopnjah njegovega razvoja, o otroških posebnostih itd.; o uporabi vzgojnih sredstev, o vzgojnih napakah, o težki vzgojnih deci, o otroških napakah itd., o vzgoji defektne ali kakorkoli oškodovane dece; o skrbstvu za zanemarjene dece; o vzgoji npravnstveno oškodovanih otrok; o šolskem delu, o pomoči pri učenju, o težnjah sodobne šole ter o stikih med šolo in domom; o raznih poklicih in poklicni izbiri, o stanju na delovnem trgu; o zaposlitvenih možnostih majhne dece; o otroškem etivu in športnem udejstvovanju; o pravilni negi in o pravilnem oblačenju dece. Posebna rubrika bo odgovarjala na vprašanja staršev o vzgojnih zadevah. List bo tudi vestnik roditeljskih društev, zlasti društev »šola in doma«, ki brez glasila nimajo medsebojnih stikov. Po možnosti bo prinesla vsaka številka kratko, vzgojno usmerjeno novelo izpod peres naših boljših književnikov. Vobče pa bomo težili za tem, da bodo vsi sestavki napisani čim mlakveje. Svoje sodelovanje so nam že obljubili najboljši slovenski pedagoški in tudi drugi kulturni delavci.

4. Oblika »Roditeljskega lista«.

»Roditeljski list« bo mesečnik. Izhajal bo, pričeni s 1. septembrom 1937., 10 krat na leto, vsaka številka bo imela 24 strani. Po možnosti bo ilustriran, spočetka bolj skromno, pozneje pa, če bo uspeval, vedno bogatejšo. Tudi obseg lista se bo v tem primeru povečal. Važno je vprašanje naročnine. Pedagoška centrala hoče, da se razširi list posebno med širokimi sloji. Zato je nastavila najnižjo ceno, namreč 24 din na leto. Da bo lahko ostala pri tej ceni, potrebuje najmanj 5000 naročnikov. Zato bo v naslednjih dneh pri-

čela široko zasnovano akcijo za nabiranje naročnikov, pri čemer računava posebno s sodelovanjem učiteljskega vseh šol, ljudskih, meščanskih, srednjih in strokovnih. List bo namreč namenjen vsem staršem, ne glede na to, katero šolo poseča njih otrok. Obravnaval bo vprašanja, ki se tičejo vsega šolstva ter bo poskušal koristiti staršem in učiteljsvu. Vseh otrok, ki posečajo razne šole v naši banovini, je okrog 200.000. Upamo, da nismo preveliki optimisti, če računamo za možnostjo, da pridobimo 5000 naročnikov, osobito, ker bodo revnejši lahko list plačevali poverjeniku tudi mesečno po din 2,50.

5. Zelje za bližnjo bodočnost.

Trdno smo prepričani, da bo naša akcija uspela, ako se nam posreči zainteresirati za njo našo javnost, zlasti ako se nam posreči, prepričati jo, da je važnejša od mnogih drugih, z večjim poudarkom in močnejšim priporočilom nastopajočih akcij. Predvsem moramo srečno zaključiti zbirko za tiskovni sklad. Naj bi dal vsak, kdor le more, svoj delež, posebno pa tisti, ki zaposlujejo rodbinske očete in matere. S svojim prispevkom opravijo samo svojo moralno dolžnost do dece, ki vzraščajo doma brez prave vzgoje. Druga skrb je, nabirati še pred zaključkom tega šolskega leta, vsaj 5000 naročnikov. Naj bi se prijavi kot naročnik našega lista vsak slovenski oče ali mati, sploh vsakdo, ki ima opravka z rodbinsko vzgojo. Naj bi vsaka šola smatrala za svojo dolžnost, podpreti nabiranje naročnikov odn. prevzeti skrb za nabiranje ter se odzvati našemu vabilu, ki ga bo prejela v najkrajšem času. Seveda bomo potrkali tudi pri naši prosvetni upravi za pomoč, ki nam je ne bo odrekla. Pomoči pa tudi pričakujemo od društev »šola in doma«, ki bodo z našim listom dobila svoje glasilo. Upamo, da bodo razvila med svojimi člani živahno agitacijo ter nam nabrala čim več naročnikov.

V prihodnjih tednih poletje naši prospekti, ki bodo staršem podrobno obrazložili, kaj jim bo list nudil, širom naše slovenske zemlje. Vsaka večja šola jih bo prejela. Naj bi nam prinesli čim več naročnikov, da moremo do konca izvesti našo človekoljubno in nesebično akcijo v prospeh in izboljšanje naše domače vzgoje.

Izjava nadzornega in finančnega odbora JUU

Povodom raznih neljalnih napadov na delo glavne uprave JUU, posebno glede finančnega poslovanja izjavljata nadzorni in finančni odbor z današnje skupne seje sledeče:

Nadzorni in finančni odbor sta tekom vsega upravnega leta vršila redno pregledovanje finančnega poslovanja, določenega s predpisi pravil in poslovnik. Poleg tega je bilo vsak mesec ugotovljeno finančno stanje udruženja in vedno konstatirano kot točno in pravilno.

V pogledu finančnega poslovanja se je izvajalo največje varčevanje in je izvršni odbor sprejel vse predloge, ki sta jih v tem pogledu predlagala nadzorni in finančni odbor.

Dasiravno je sedanja uprava razpolagala z mnogo manjšimi proračuni nego so jih imele prejšnje uprave, je vendar finančno stanje udruženja absolutno stabilno in tudi vsi tekoči izdatki, predvideni s proračunom, so popolnoma kriti.

Nadzorni in finančni odbor resno zamerita in obsojata tendenciozno in neljalno kampanjo nekaterih članov, ki v borbi proti današnji upravi ne izbirajo sredstev in direktno izpodkopavajo zdrave temelje udruženja kot zajednice vseh članov, zamerita jim, ker se poslužujejo neljalnih sredstev in izmišljenih trditve, ki so daleč od vsake resnice.

Beograd, 24. maja 1937.

Predsednik finančnega odbora JUU:

Peter Kosić.

Tajnik:

Mih. Stanojević.

Člani finančnega odbora:

Gmitar Em. Jovanović, Dušan Eremić.

Predsednik nadzornega odbora:

Bor. Pavlović.

Podpredsednica:

Viktorija Fiere.

Člani nadzornega odbora:

Milan Šapinac, Zorka Radovanović.

Glavni odbor o finančnih vprašanjih JUU

Glavni odbor Jugoslovenskega učiteljskega udruženja je na svoji seji 26., 27. in 28. aprila 1937. razpravljalo o vseh važnejših vprašanjih šolske, prosvetne in stanovske politike ter je soglasno ugotovil: S posebnim naglasom obsojamo akcijo vseh onih, ki s svojim razdiralnim delom brez potrebe in upravičenih razlogov izpodkopavajo temelje naše organizacije.

Izvršnemu odboru izjavljamo popolno zapanje za celokupno njegovo delo.

Pozivamo članstvo, da točno in pravočasno izvršuje vse svoje obveze napram udruženju in da se zaveda, da je to glavni pogoj za dobro urejene finance, kakor tudi, da je moralna dolžnost članstva, da tudi nekaj žrtvuje za olajšanje težke usode naših nesrečnih tovarišev — finančna sredstva nam niso potrebna samo za normalno funkcioniranje in pravičen razvoj naše organizacije, nego je v zadnjem času potrebno tudi drugo, a predvsem gmotna pomoč članstvu, ki trpi.

Izboljšanje domače vzgoje

Važna akcija Pedagoške centrale v Mariboru. — Jeseni prične izdajati »Roditeljski list«, poljudno pedagoško glasilo za slovenske starše.

1. Namen »Roditeljskega lista«.

Naša doba se živo zanima za vprašanja rodbinske vzgoje. O tem pričajo dobro posečana pedagoška predavanja in vedno pogostejša razpravljanja v dnevnem in drugem časopisu. Vzroki so različni: stare vzgojne metode ne ustrezajo več, večja skrb za otroka, ki ga danes po zaslugi mladinoslovja tudi bolje poznamo, rastoče spoznanje socialne povezanosti vseh izkoriščenih, težnja, da se z boljšo vzgojo ustvari nov in boljši rod, in končno — last, not least — dokajšnja nevdržnost in nepoučenost mnogih staršev, ki se pričenjajo zavedati svojih nedostatkov ob slabo vzgojeni deci. Starši se hočejo poučiti, ne samo pri nas, po vsem svetu. Rečemo lahko, da je gibanje za izboljšanje rodbinske vzgoje svetovno gibanje. Sredstva so različna: predavanja, pedagoški tedni, roditeljske šole, poljudne pedagoške knjige in redne pedagoške publikacije. Marsikaj smo tudi že pri nas, zlasti v Mariboru, izvajali, ni pa se posrečilo poklicati v življenje poljudnega glasila za starše, ki omogoča stalne stike med vzgojnimi strokovnjaki in starši, a tudi med starši samimi. Saj je sramota, da ga še nimamo, ko ga imajo že kuncerejci, filatelisti itd. Ali ni otrok dragocenejši in naše pozornosti vrednejši predmet?

2. Akcija za izdajanje lista.

Pedagoška centrala v Mariboru ima izdajanje takega lista že dolgo let v svojem programu. Začela je sama misliti na izdajanje »Roditeljskega lista«. Prva v Sloveniji je začela (l. 1925.) s pedagoškimi tedni za starše, katerih je doslej priredila že 6, zato se je čutila nekako obvezano, da se izkaže tudi na tem področju. Dobre volje njenim članom ni manjkalo, pač pa je povsem manjkalo — denarja. Obrnila se je s posebno okrožnico na vse važnejše javne ustanove, večje delodajalce, društva in prijatelje naše rodbine in naše dece s prošnjo za pomoč, prvenstveno v Mariboru, ki že od nekdanj slovi po svojem »pedagoškem ozračju«. Odziv v splošnem ni slab. Javnost je pravilno doumela veliki socialni pomen naše akcije, ki hoče s poljudnim pedagoškim glasilom nuditi vsem staršem strokovno pomoč pri vzgoji dece, in to ne glede na njih svetovni nazor, politično prepričanje, stan in položaj. Izmed darovalcev moramo podčrtati pomoč industrijca g. Hutterja, ki je bil takoj pripravljen izdatno podpreti našo akcijo ter je s svojim zgledom vplival tudi na druga podjetja. Nekatera se doslej sicer še niso odzvala, vendar so obljubila svojo pomoč. So pa seveda tudi ljudje, ki jim je skupna blaginja zadnja briga. Naše delo in naše

Odprto pismo

Gospodu

Franu Smodeju, senatorju

v Beogradu.

Gospod senator!

Po poročilih kolegov, ki so bili prisotni na sestanku učiteljskega kluba JRZ v Beogradu, ste Vi, gospod senator, beograjskim učiteljem orisali menje in sekcijo JUU za dravsko banovino tako, kot da smo mi izvršili denunciacije proti svojim lastnim tovarišem nasprotnega svetovnega nazora in kot da smo mi povzročili preganjanje teh kolegov. Iz tega razloga ste pozvali to grupo beograjskih učiteljev, naj se družijo s to drugo grupo slovenskega učiteljskega.

Prepričan sem, gospod senator, da Vi, niti kot duhovnik niti kot senator — ki ga varuje imuniteta, niste namenoma hoteli iznašati neresnice.

Vaše trditve, gospod senator, pobijajo dejstva, da so ljudje iz prvih vrst Vaših informatorjev že drugič pred sodiščem dali pismene izjave, da niti o meni osebno, niti o sekciji JUU za dravsko banovino ne morejo trditi, da smo mi povzročili preganjanja učiteljskega. A v pogledu trditve o denunciacijah

bi se lahko poslužili njihovih izjav, ki pričajo o naši absolutni toleranci in tovariški lojalnosti napram njim.

Gospod senator! Vi veste, da smo v treh tiskovnih procesih dali tem informatorjem priliko, da dokažejo trditve slične Vašim, ki se često uporabljajo proti nam brez kakršnega koli dokaza.

Gospod senator! Vi se lahko prepričate, da obstoja še iz časa režima JNS po meni podpisana zahteva reparacije po spisku od JNS preganjanega učiteljskega in da je tudi od strani sekcije in centralne uprave JUU isti spisek s istimi zahtevami in mojim podpisom bil poslan kot prvi akt sedanjemu gospodu ministru notranjih del.

Tam, kjer govorijo dejstva, ni treba da Vas prepričujem. Braniti hočem samo svojo čast in poštenje proti neresnici in proti vsakemu, ki mi jih jemlje. Edino bogastvo, ki ga imamo in ki ga ne damo nikomur vzeti, je: čist karakter, poštenje in čast.

V Beogradu, 23. maja 1937.

Ivan Dimnik,

predsednik Jugoslovenskega učit. udruženja.

Tri deklaracije

Demokracija ni samo oblika vladavine, marveč v prvi vrsti oblika sožitja. (»Učiteljski tovariš« št. 39 z dne 13. maja 1937.)

Sredi vedno hujših ideoloških trenj, v katere zapada Evropa in ves svet, se stalno ponavlja beseda »demokracija«. Zvok te besede dobiva, če ne večjega, vsaj ravno tak čar, kakor ga je imel ob rojstvu demokracije, v veliki francoski revoluciji. Oni, ki nosijo demokracijo v srehi in na ustih, vidijo v njej edini izhod iz sodobne obče gospodarske, kulturne in politične depresije. Beseda demokracija vsebuje za najširje plasti evropskih ljudstev najosnovnejše pravice človečanstva, deklarirane v ideji francoske revolucije. Nevarnost brutalnega fašizma, ki dviga svojo glavo in skuša z bučnimi fanfarami zakriti puhlost lastnega programa, grozi uničiti te osnovne pravice, uničiti dostojanstvo človeka kot individua ter ga podrediti v vsem njegovem bitju in žitju megalomanski težnjam posameznih voditeljev. Odtod ves čar demokracije. Slep in gluhi bo moral biti oni, ki tega ne razume.

Naloga nas učiteljev, ki živimo v najtesnejšem kontaktu z delovnim ljudstvom, kmetiskim in delavskim, je, da težnjo po demokratični ureditvi družbe, težnjo po človeka vrednem sožitju podpremo z vsem svojim delom in vsemi svojimi prizadevanji. Da je učiteljsvo za demokracijo in njene kulturne in obče človečanske pridobitve, je dokazala novosadska skupščina. A sama ta konstatacija ni dovolj. Pristopiti moramo k delu za uresničenje demokracije.

Kako bomo to storili:

Mariborska »Neodvisnost« je v članku »Učitelji našega naroda« pravilno zapisala, da če hočemo učitelji ostati zvesti demokratični ideji, poudarjeni na novosadski skupščini, potem se moramo nujno otresti jerobstva raznih političnih žonglerjev ter se s svojim delom približati hotenju in stremljenju slovenskega delovnega ljudstva. Res si moramo

priznati, da smo doslej — a ne po lastni krivdi — v marsičem in marsikje izgubili potrebni kontakt z ljudstvom. Izgubili pa smo ga zato, ker tega kontakta tudi dosedanje politično življenje na Slovenskem ni imelo. Izživljalo se je v medsebojni borbi dveh malomeščanskih skupin, ki sta se trgali za oblast. V svoje nečedne namene sta izrabljali narod in njegove učitelje. Z legalnimi in ilegalnimi sredstvi sta učiteljem branili, da bi z narodom navezali oni naravni stik, ki je utemeljen v smotru narodovega življenja. Če smo samim sebi priznali to, potem priznajmo še javnosti, da se hočemo odlejš posvetiti samo uresničenju potreb slovenskega ljudstva.

Zivimo v času, ko se obnavljata obletnici majniške in krfske deklaracije. Obe deklaraciji, posebno pa krfska — majniška je govorila še v vdanosti Habsburgovcem, predstavnikom nemškega »fevdalizma«, sta udarili temelje jugoslovenske države. Obe sta poudarjali bodoče demokratsko sožitje srbskega, hrvatskega in slovenskega ljudstva. Danes, ko fašistične politične tendence groze uničiti vse demokratične pridobitve, naj nam bosta obe deklaraciji opora za gradnjo slovenske, hrvatske in srbske demokracije. K tema dvema deklaracijama si napišimo še mi učitelji svoje. Naj bo to magna carta našega bodočega dela:

Nič več hlapčevanja in političnega jerobstva! Vse svoje sile stavljamo v službo slovenskega ljudstva, onega resničnega ljudstva, ki stopa za plugom in se poti ob strojih. S temi silami hočemo podpreti slovensko delovno ljudstvo v njegovih stremljenjih za svobodo in demokracijo in le na tej osnovi bomo pripomogli k zgradbi močne, demokratične jugoslovenske države, kakor je bila zamišljena v majniški in krfski deklaraciji.

I. S.

Opomba uredništva: Z izvajanjem v članku se uredništvo ne strinja, ker niso povsem v skladu z načeli JUU, vendar pričujemo članek kot mišljenje organiziranega člana.